

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА

НА “БЕСТТЕХНИКА ТМ – РАДОМИР” ПАД
гр. РАДОМИР

ПРЕЗ ПЪРВО ПОЛУГОДИЕ НА 2 0 0 8 год.

Съдържание:

№	Глава	Страница
1	Приходи и произведена продукция	
2	Разходи	2
3	Финансови резултати	4
4	Осигуровки и данъци	5
5	Балансови показатели	5
6	Парични потоци	6
7	Основни икономически показатели за финансов анализ	11
8	Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати	12
9	Основен капитал	15
10	Персонал, производителност и заплащане	17
11	Професионално обучение и повишаване на квалификацията	18
12	Подържане на здравословни и безопасни условия на труд	21
13	Екология и опазване на околната среда	22
14	Инвестиционна дейност	24
15	Качество на произвежданата продукция	24
16	Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред	26
17	Увеличаване на кредитната експозиция	28
18	Годишно общо събрание на акционерите	29
19	Предвиждано развитие на предприятието до края на 2008 година	30
20	Дейност в областта на научните изследвания и проучвания	31
21	Движение на акциите	34
22	Заклучение	35
		35

Настоящият доклад обхваща дейността на "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД, гр. Радомир през първото полугодие на 2008 година. Съдържанието на доклада е съобразено с условията на чл. 100о, ал. 4, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа и в чл.33 от Наредба №2 от 17.09.2003 г. за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа, както и Приложение №10 към същата наредба.

1. Приходи и произведена продукция

През отчетния период дружеството реализира приходи от продажби на промишлена продукция, приходи от продажби на неоперативни материални активи, приходи от наеми, приходи от продажби на технологични отпадъци и други приходи. Финансови приходи не се отчитат. По същество всички приходи са brutния поток от икономически изгоди в резултат от обичайната дейност на дружеството, който води до увеличаване на собствения капитал.

Получените през отчетния период **приходи** в размер на **4 718 хил. лева** се разпределят по следния начин:

Наименование на приходите	Хил. лева	Относ. дял
Приходи от продажби на продукция	4 284	90,8%
Приходи от наеми	86	1,8%
Приходи от продажби на материали	25	0,5%
Приходи от продажби на дълготрайни активи	120	2,5%
Приходи от продажби на стружки и технологични отпадъци	104	2,2%
Заприходяване на дълготрайни материални активи	97	2,1%
Други приходи	2	0,0%
Общо приходи	4 718	100,0%

Приходите от продажби на продукция формират преобладаващата част от приходите.

56 на сто от произведената и експедирана продукция през полугодие е предназначена за чуждестранни клиенти. Останалата част е за вътрешния пазар.

Основните видове изделия по клиенти, произведени и експедирани през първо полугодие на 2008 година, са посочени в таблицата на следващата страница.

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
1	Voith Siemens Hydro Power Generation - Австрия (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Възли за хидравлични турбини за водноелектрически централи	630	14,71%
2	"Alstom Power Italia" - Италия	Съоръжения за сероочистващи инсталации за топлоелектроцентрали	555	70,43%
3	"Радомир Метал Индъстрийз" АД	Оборудване за черната металургия; корпуси на трошачки за рудодобива	480	11,20%
4	"Девня Цимент" АД - Девня	Оборудване за добив на цимент	440	10,27%
5	Duro Felguera Plantas Industriales - Испания	Портални пристанищни кранове - 2 броя	265	6,19%
6	Мино - Италия (чрез Бесттехника ЕООД)	Резервни части за черната металургия	250	5,84%
7	Различни кариери за добив на инертни материали	Трошачно-мелещо оборудване (трошачки, подаватели, питатели, сита) за производство на кариерни материали	215	5,02%
8	Leitner - Италия	Детайли за вятърни генератори	182	4,25%
9	Voith Siemens Hydro / Kraftwerkstechnik	Пръстени за спирачна система на водноелектрически турбини	72	1,68%
10	"Чугунолеене" АД - Ихтиман	Лейарски каси	70	1,63%
11	"Агрополихим" АД - Девня (Чрез Бесттехника ЕООД)	Възли за химическата промишленост	68	1,59%
12	"Плевенски цимент" АД - Плевен	Ремонт на различни възли	60	1,40%
13	"Бесттехника" ЕООД - София	Зъбни колела за кранове; Механообработка на различни детайли	50	1,17%
14	"Холсим България" АД - Бели Извор	Обечайка	43	1,00%
15	Макстил АД - Македония	Шини за транспорт на готов прокат към прокатни станове	30	0,70%
16	"Хранмаш" ООД - Стара загора	Зъбен венец	26	0,61%
17	Wepitex - Германия (чрез Бесттехника ЕООД)	Подемно оборудване за АЕЦ	23	0,54%
18	"Бамекс" АД - Карлово	Механообработка на детайли	21	0,49%
19	Национална компания "Железопътна инфраструктура" - София	Резервни части за БДЖ	16	0,37%
20	Други клиенти	Възли, детайли и резервни части за производствени машини и оборудване	788	18,39%
В С И Ч К О			4 284	100,0%

2. Разходи

Разходите са в размер на **6 167 хил. лева** и са свързани предимно с обслужването на текущата производствена дейност на дружеството. Основната част от тези разходи са за материали, заплати, осигуровки, външни услуги и амортизации, пряко свързани с дейността.

Размерът и структурата на **разходите за дейността** през първите шест месеца на 2008 година са както следва:

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Разходи за материали	5 641	91,5%
Разходи за външни услуги	1 481	24,0%
Разходи за амортизации	696	11,3%
Разходи за заплати и възнаграждения	2 319	37,6%
Разходи за осигуровки	461	7,5%
Балансова стойност на продадени активи	181	2,9%
Изменение на запасите от продукция и незавършено производство (отрицателна величина)	-4 209	-68,3%
Разходи за командировки	14	0,2%
Представителни разходи	4	0,1%
Еднократни данъци	8	0,1%
Съдебни такси и други юридически разходи	62	1,0%
Други разходи	6	0,1%
Разходи за придобиване и ликвидация на материални активи по стопански начин	-1 019	-16,5%
Разходи за лихви	463	7,5%
Банкови такси и комисионни	59	1,0%
Общо разходи	6 167	100,0%

Съотношението приходи-разходи се изменя в отрицателна насока спрямо същия период на предходната година. Това може да се обясни предимно с дългия производствен цикъл на изделията, което води до големи колебания в месечните приходи от продажби на продукция и натрупването на готова продукция и незавършено производство, приходите от които ще бъдат отчетени в следващите отчетни периоди до края на годината.

Разходите за персонала (заплати и осигуровки) нарастват един и половина пъти спрямо същия период на предходната година. Това е резултат на увеличения брой вложени нормочасове през полугодие на 2008 год. (156 хиляди нормочаса спрямо 138 хиляди през първо полугодие на 2007 год.), увеличения брой на персонала и в резултат на повишеното заплащане. През последните два месеца на полугодие средната работна заплата в дружеството достигна 1 000 лева.

Съвкупността от готова продукция и незавършено производство нараства с 4 209 хил. лева от началото на годината и към 30.06.2008 год. е 11 421 хил. лева.

Това нарастване е отразено със знак минус като сума с корективен характер отчета за разходите.

Разходите за лихви през първото полугодие на 2008 година са в размер на хил. лева. 45% от лихвите са тези по ползания банков кредит от „ОББ“ АД. 4% от лихвите са върху обединените и разсрочени публични задължения. Останалите са начислени върху задължения по митнически декларации, лихви по лизингови договори и лихви по други задължения.

При влягането им в производството, материалните запаси се отчитат по тяхната историческа цена, която се идентифицира с доставната им стойност. Последната включва всички разходи, свързани с доставянето на стоковите материални запаси до сегашното им местоположение и състояние. Дружеството е възприет метода на „средно претеглена цена“ за изписване на стоково-материалните ценности.

Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности, поради което дружеството като база за разпределение са възприети изработените нормочасови по технология и групи машини и дейности. Като нормален годишен капацитет за „Бесттехника ТМ-Радомир“ ПАД са приети 390 хиляди нормочаса. Вложените през полугодията 156 хиляди нормочаса съответстват на 80% от нормалния производствен капацитет. Средното натоварване на производствените мощности за 2007 год. е 72 %.

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на българското счетоводно търговско и данъчно законодателство. Като публично дружество, „Бесттехника ТМ-Радомир“ прилага Международните стандарти за финансови отчети.

3. Финансови резултати

При приходи 4 718 хил. лева и разходи 6 167 хил. лева се получава **счетоводна загуба** в размер на **1 449 хил. лева**.

След преобразуването на счетоводния резултат, съгласно изискванията на Закона за корпоративното подоходно облагане, се получава **отрицателен данъчен финансов резултат**. На тази база **корпоративен данък не се дължи**.

4. Осигуровки и данъци

Данъка върху добавената стойност през отчетния период е начисляван редовно. Дължимият ДДС е превеждан редовно и в срок. За първо полугодие на 2008 год. начисленият данък върху продажбите е 1 651 хил. лева. Като се вземе предвид начисления ДДС за покупките (1 778 хил.лв.), остава такъв за възстановяване в размер на 127 хил. лева. Като прибавим тази сума към ДДС за възстановяване в началото на годината, получаваме 347 хил. лева за възстановяване към 30.06.2008 година. Разчетите по ДДС за вътрешнообществени придобивания са в размер на 363 хил. лева. ДДС за възстановяване в края на периода е 347 хил. лева.

Осигуровките върху начисляваните заплати и възнаграждения осчетоводявани редовно. Дължимите осигурителни вноски върху възнагражденията са превеждани с известни закъснения. Начислените през този период осигуровки върху заплатите и възнагражденията, както за сметка на дружеството така и за сметка на лицата, са в размер на 747 хил. лева. През отчетния период задълженията към социалното осигуряване нарастнаха с 419 хил. лева и към 30.06.2008 год. те са в размер на 716 хил. лева. Част от сумата е настъпил падеж и е дължима както върху изплатени заплати и аванси, така върху неизплатените заплати за м. май т. г.. Останалите задължения по ДОО не са с настъпил падеж защото са начислени върху заплатите за месец юни, които не са изплатени и все още не са дължими към 30.06.2008 год., както и върху неизплатени стари заплати на напуснали работници.

Данъкът върху доходите е начисляван редовно и е дължим върху изплатените възнаграждения и заплати. Дължимият такъв се превежда с известни закъснения. Начисленият през полугодията подоходен данък е в размер на 199 хил. лева, а в края на юни дължимият такъв е 183 хил. лева. Част от сумата е с настъпил падеж и е дължима върху изплатени заплати. Останалият данък не е с настъпил падеж защото е начислен върху заплатите за месеците май и юни, които не са изплатени към 30.06.2008 година.

През тримесечието са начислявани редовно **еднократните данъци**, както и **местните данъци и такси**. Към 30.06.2008 год. размерът на дължимите суми по тези данъци и такси е 10 хил. лева.

5. Балансови показатели

Баланс - Активи

Размер и структура на активите на баланса към 30.06.2008 година

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
Дълготрайни материални активи, в това число:	28 939	50,6%
• земи (терени)	213	0,4%
• сгради и конструкции	17 924	31,4%
• машини и оборудване	5 782	10,1%
• съоръжения	1 880	3,3%
• транспортни средства	215	0,4%
• други дълготрайни материални активи	35	0,1%
• разходи за придобиване и ликвидация на ДМА	2 890	5,1%
Нематериални дълготрайни активи (програмни продукти)	1	0,0%
Дългосрочни финансови активи	11	0,0%
Материални запаси, в това число:	18 844	33,0%
• материали	7 412	13,0%
• продукция	3 913	6,8%

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
• стоки	11	0,0%
• незавършено производство	7 508	13,1%
Краткосрочни вземания, в това число:	9 343	16,3%
• вземания от клиенти	2 236	3,9%
• вземания от свързани предприятия	2 834	5,0%
• предоставени аванси	2 019	3,5%
• данъци за възстановяване	459	0,8%
• други краткосрочни вземания	1 795	3,1%
Парични средства	32	0,1%
Разходи за бъдещи периоди	1	0,0%
Сума на Актива	57 171	100,0%

Дълготрайните (нетекущи) материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) са с отчетна (първоначална) стойност 43 515 хил. лева в края на полугодиято. Набраното изхабяване към 30.06.2008 год. е 17 466 хил. лева. Тяхната балансова (остатъчна) стойност към 30.06.2008 год. е 26 049 хил. лева.

Салдото в края на юни на разходите за придобиване на ДМА е в размер на 2 890 хил. лева. Тук се включват:

- Корпус 20 - 860 хил. лева;
- склад за мобилизационна готовност - 278 хил. лева;
- жилищни сгради - 414 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 7 - 607 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 12 - 479 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 13 - 204 хил. лева;
- помпено помещение в Корпус 20 - 48 хил. лева.

През първо полугодие на 2008 година отчетната стойност на дълготрайните материални активи, в резултат на извършените инвестиционни разходи, беше увеличена със 788 хил. лева, както следва:

- машини и производствено оборудване - 327 хил. лева;
- автомобили - 185 хил. лева;
- съоръжения - 150 хил. лева;
- земя - 97 хил. лева;
- сгради - 8 хил. лева;
- други ДМА - 21 хил. лева.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи нараснаха с 1 114 хил. лева.

През полугодиято са продадени:

- сгради с отчетна стойност 239 хил. лева;
- машина с отчетна стойност 4 хил. лева.

От дълготрайните материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) с най-голяма стойност са:

- Сградите - първоначална (отчетна) стойност 25 276 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 17 924 хил. лева;
- Машините и оборудването - първоначална (отчетна) стойност 14 304 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 5 782 хил. лева.

Дългосрочните (нетекущи) нематериални активи представляват счетоводни програмни продукти с първоначална (отчетна) стойност 8 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 1 хил. лева.

Дългосрочните (нетекущи) финансови активи са на стойност 11 хил. лева и се формират, както следва:

- 3 420 лева - акционерно участие с 1 437 акции (номинална стойност 14 370 лева) в "МЕТЕКО" АД, гр. София. Същите представляват 6,15% от капитала на дружеството;
- 3 150 лева - акционерно участие с 3 150 акции (номинална стойност 3 150 лева) в "ТМ-София 99" АД, гр. София. Същите представляват 4,98% от капитала на дружеството;
- Компенсаторни инструменти с номинал 4 225 лева.

Материалните запаси, които към 30.06.2008 год. са в размер на 18 844 хил. лева, се формират от следните активи:

- Материали на склад - 7 412 хил. лева. Увеличили са се с 1 182 хил. лева в сравнение с началото на годината;
- Готова продукция - 3 913 хил. лева. Същата се увеличава с 2 001 хил. лева в сравнение с 31.12.2007 година;
- Незавършено производство - 7 508 хил. лева. Нараства с 2 208 хил. лева в сравнение с началото на годината, когато е 5 300 хил. лева;
- Стоките са в незначителен размер, но през полугодиято също увеличават размера си от 3 х. лв. на 11 хил. лева.

Краткосрочните (търговски и други) вземания, които към 30.06.2008 год. са в размер на 9 343 хил. лева, са се увеличили с 1 348 хил. лева от началото на годината и се формират от следните активи:

- Вземания от клиенти, включително свързани предприятия - 5 070 хил. лева;
- Предоставени аванси - 2019 хил. лева;
- Данъци за възстановяване - 459 хил. лева. Увеличават се със 124 хил. лева от началото на годината. Салдото към 30.06.2008 год. представлява:
 - > ДДС за възстановяване - 347 хил. лева;
 - > митнически депозити - 7 хил. лева;
 - > вземания от общественото осигуряване - 17 хил. лева;
 - > други данъци и такси - 19 хил. лева.
- Други краткосрочни вземания - 1 795 хил. лева. Същите намаляват с 42 хиляди лева. Размерът им в края на полугодиято се формира от:
 - > други дебитори - 1 080 хил. лева;
 - > подотчетни лица - 687 хил. лева;
 - > хонорари - 16 хил. лева;
 - > разчети по застраховане - 12 хил. лева.

Баланс – Собствен капитал и пасиви

Размер и структура на собствения капитал и пасивите на баланса към 30.06.2008 година

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Основен капитал		
Резерви	1 756	3,1%
Финансов резултат, в това число:	18 686	32,7%
• неразпределена печалба от минали години	-1 449	-2,5%
• непокрита загуба от минали години	0	0,0%
• текуща печалба/загуба	0	0,0%
Нетекущи пасиви (дългосрочни задължения), в това число:	-1 449	-2,5%
• обединени и разсрочени задължения към бюджета и социалното осигуряване, включително лихви	10 125	17,7%
• задължения по ЗУНК	9 841	17,2%
• задължения към лизингови компании	171	0,3%
Текущи пасиви (краткосрочни задължения), в това число:	113	0,2%
• задължения към финансови предприятия - по кредитна линия от "ОББ" АД	28 053	49,1%
• задължения към доставчици	6 262	11,0%
• задължения към свързани предприятия	3 695	6,5%
• получени аванси	3 049	5,3%
• задължения към персонала	12 460	21,8%
• задължения към осигурителни предприятия	1 304	2,3%
• данъчни задължения	716	1,3%
• други краткосрочни задължения	194	0,3%
• приходи за бъдещи периоди	365	0,6%
• приходи за бъдещи периоди	8	0,0%
Сума на Пасива	57 171	100,0%

Като цяло **собственият капитал** е в размер на **18 993 хил. лева**. Той намалява с 1 449 хил. лева през полугодieto, т. е. с размера на загубата.

Резервите са на стойност 18 686 хил. лева. Те са формирани както следва:

- Общите резерви намаляват на 18 686 хил. лева спрямо 26 009 хил. лева. в началото на годината.
- Другите резерви са 295 хил. лева. Те са в размер на 10 на сто от печалбата за последните три години и са заделени съгласно изискванията на търговското законодателство.

Намалението на резервите като краен резултат се дължи на увеличението им с неразпределената печалба и намалението им с непокритата загуба.

Дългосрочните задължения към 30.06.2008 год. намаляват с 281 хил. лева и са 10 125 хил. лева.

- Основната част от тях (9 841 хил. лева) представляват обединените и разсрочени от Министерския съвет задължения към Бюджета и към Националния осигурителен институт. Разсрочването е за осем години и включва както главници, така и лихви, начислени към края на 2003 година. От общата сума са намалени извършените плащания по погасителния план и отписаните задължения поради изтекъл давностен срок;

- Главницата на задълженията по ЗУНК е в размер на 171 хил. лева;
- Останалите 113 хил. лева са задължения към лизингови компании.

Краткосрочни задължения

Задълженията към "ОББ" АД са в размер на 6 262 хил. лева и са по договорена кредитна линия.

Задълженията към доставчици и клиенти през се увеличават от 8 242 хил. лева към 31.12.2007 год. на 19 204 хил. лева. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към доставчици, включително свързани предприятия - 4 195 хил. лева;
- Получени аванси от клиенти, включително свързани предприятия - 15 009 хил. лева.

Задълженията към персонала са в размер на 1 304 хил. лева. Тази сума се формира от:

- Начислени заплати за месеците май и юни 2008 год. Включва остатъка за изплащане след получаването на аванса в средата на съответния месец - 565 хил. лева;
- Неизплатени заплати на напуснали работници за минали периоди (2003 и 2004 години) - 150 хил. лева;
- Начислени суми за неизползван платен отпуск от минали години - 582 хил. лева;
- Депонирани заплати - 7 хил. лева.

Задълженията към социалното осигуряване към 30.06.2008 год. са 716 хил. лева. Преобладаващата част от тях са начислени върху заплатите за май и юни 2008 година, като втората част не е с настъпил падеж.

Задълженията към бюджета се увеличават с 28 хил. лева и към 30.06.2008 год. същите са 194 хил. лева. Тези задължения се разпределят както следва:

- Данък върху доходите на персонала - 183 хил. лева;
- Алтернативни данъци - 11 хил. лева.

Другите краткосрочни задължения намаляват от 369 хил. лв. на 31.12.2007 год. до 365 хил. лв. на 30.06.2008 година. Формират се от:

- Лихви по ЗУНК - 302 хил. лева;
- Задължения по съдебни спорове - 35 хил. лева;
- Лихви по митнически декларации - 23 хил. лева;
- Други кредитори - 5 хил. лева.

6. Парични потоци

“Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД е възприело прекия метод за представяне на движението на паричните средства в отчета за паричните потоци. В този отчет са отразяват измененията, настъпили в паричните средства на дружеството, и резултат на извършени сделки и операции през отчетния период. Паричните потоци са входящите постъпления и изходящите плащания на парични средства и парични еквиваленти.

Движение на паричните средства през първо полугодие на 2008 година

➤ налични парични средства в началото на годината	—	14 х. лв.
➤ парични постъпления през тримесечието	—	8 754 х. лв.
➤ парични плащания през тримесечието	—	8 736 х. лв.
➤ налични парични средства в края на полугодие	—	32 х. лв.

Постъпления

Размер и структура на постъпленията по отчета за паричния поток

Паричните постъпления през периода представляват основно плащания от клиенти - 7 236 хил. лева. Постъпленията от заеми през периода са 1 374 хил. лева. Останалите 144 хил. лева са постъпления от подажба на дълготрайни активи.

Плащания

Размер и структура на плащанията по отчета за паричния поток

Наименование на плащанията	Хил. лева	Относ. дял
Плащания на търговски контрагенти	5 293	60,59%
Плащания на трудови възнаграждения, осигуровки и данъци върху тях	1 683	19,27%
Други плащания за основната дейност	342	3,91%
Плащания за дълготрайни активи	505	5,78%
Платени заеми	391	4,48%
Платени суми по заеми с инвестиционно предназначение	522	5,98%
Всичко плащания	8 736	100,00%

Плащанията са предимно във връзка с осигуряването на текущата производствена дейност и свързаните с нея преки, общопроизводствени и административни разходи.

7. Основни икономически показатели за финансов анализ

А. Показатели за рентабилност.

Характеризират ефективността на приходите от продажби, на капитала, на реалните активи и пасиви. Изразяват се с коефициент:

а) Коефициент на рентабилност на приходите от продажби

$$K_{рпп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Нетни приходи от продажби}} = \frac{-1\,449}{4\,718} = -0,307$$

б) Коефициент на рентабилност на собствения капитал

$$K_{рск} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{-1\,449}{18\,993} = -0,076$$

в) Коефициент на рентабилност на пасивите

$$K_{рп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Пасиви}} = \frac{-1\,449}{38\,238} = -0,038$$

г) Коефициент на капитализация на активите

$$K_{ка} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Сума на реалните активи}} = \frac{-1\,449}{57\,171} = -0,025$$

Коефициентите на рентабилност като цяло са влошени спрямо полугодиято на предходната година, както и спрямо предходното тримесечие.

Б. Показатели за ефективност

Тези показатели характеризират съотношението на приходите и разходите. Изчисляват се в коефициент.

а) Коефициент на ефективност на разходите

$$K_{ер} = \frac{\text{Приходи}}{\text{Разходи}} = \frac{4\,718}{6\,167} = 0,765$$

б) Коефициент на ефективност на приходите

$$K_{еп} = \frac{\text{Разходи}}{\text{Приходи}} = \frac{6\,167}{4\,718} = 1,307$$

Коефициентите на ефективност също продължават да се влошават.

В. Показатели за ликвидност

Показателите за ликвидност са количествени характеристики на способността на предприятието да изплаща текущите си задължения с наличните краткотрайни активи.

а) Коефициент на обща ликвидност

$$K_{ол} = \frac{\text{Краткотрайни активи}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{28\,220}{28\,053} = 1,01$$

б) Коефициент на бърза ликвидност

$$K_{бл} = \frac{\text{Краткоср. взем.} + \text{Краткоср. инвест.} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{9\,379}{28\,053} = 0,33$$

в) Коефициент на незабавна ликвидност

$$K_{нл} = \frac{\text{Краткосрочни инвестиции} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{32}{28\,053} = 0,0011$$

г) Коефициент на абсолютна ликвидност

$$K_{ал} = \frac{\text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{32}{28\,053} = 0,0011$$

Коефициентът на обща ликвидност е по-малък от теоретичния норматив за добре работещо предприятие, а именно 2,00. В края на предходната година коефициентът е 1,16, а стойността му за първо полугодие на 2007 год. е 1,20.

За предходната година коефициентът на бърза ликвидност беше 0,43, а за първо полугодие на 2007 год. е 0,33, т.е. коефициентът е на същото ниво, както през полугодията на предходната година.

Коефициентите на незабавна ликвидност и на абсолютна ликвидност са малко по-добри отколкото тези през първото полугодие на 2007 година и за цялата 2007 година.

Г. Показатели за финансова автономност

Тези показатели характеризират финансовата независимост и показват каква част от пасивите могат да се покрият със собствен капитал.

а) Коефициент на платежоспособност

$$K_{плс} = \frac{\text{Собствен капитал}}{\text{Пасиви}} = \frac{18\,933}{38\,238} = 0,495$$

б) Коефициент на задлъжнялост

$$K_3 = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{38\,238}{18\,933} = 2,020$$

Получените коефициенти също се влошават спрямо средата и края на 2007 година.

Д. Показатели за обръщаемост на материалните запаси

Показателите за обръщаемост на материалните запаси характеризират ефективността от използването им. Материалните запаси са краткотрайни активи и колкото по-късо е времето на един оборот, толкова по-добра е ефективността от тяхното използване.

Колкото по-малко средства са ангажирани в материални запаси, толкова по-добра е и ликвидността.

а) Времетраене на един оборот в дни

$$V_{\text{еод}} = \frac{\text{Средна наличност на МЗ} \times 360}{\text{Нетен размер на приходите от продажби}} = \frac{16\,145 \times 360}{9\,436} = 616 \text{ дни}$$

Показателят отразява за колко дни материалните запаси правят един оборот.

Сумата на средната наличност на материални запаси се изчислява чрез използване на средна хронологична величина на база наличностите в началото и в края на всеки месец от периода.

Нетния размер на приходите от продажби е получен чрез просто умножение на резултатите от I-во полугодие по 2, с цел съпоставимост с предишния отчетен период.

Този показател е неблагоприятен за предприятието и се продължава да се влошава в сравнение с предходното тримесечие, когато е 502 дни.

б) Брой на оборотите, които извършват материалните запаси

$$BO_{\text{мз}} = \frac{\text{Нетен размер на приходите от продажби}}{\text{Средна наличност на материалните запаси}} = \frac{9\,436}{16\,145} = 0,58$$

Този показател характеризира обръщаемостта на материалните запаси. Коефициентът е неблагоприятен и се влошава спрямо първо тримесечие, когато същият е 0,72.

в) Заетост на материалните запаси

Показателят определя сумата на материалните запаси, която обслужва един лев от нетния размер на приходите.

$$З_{мз} = \frac{\text{Средна наличност на материалните запаси}}{\text{Нетен размер на приходите от продажби}} = \frac{16\,145}{9\,436} = 1,71$$

Показателят се влошава значително в сравнение с края на предходната година, когато е равен на 0,61, както и спрямо първо тримесечие, когато е със стойност 1,39.

Горните три показателя показват значителна забавеност на обръщаемостта на материалните запаси.

8. Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати

В настоящата глава се прави обяснение на икономическото състояние на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД към 30.06.2008 година.

8.1 Нарастване на вземанията

№ по ред	Показатели	хил. лева		
		31.12.2007г.	30.06.2008г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
1	Вземания от клиенти и от доставчици	3 227	4 255	1 028
1.1.	Вземания от клиенти	1 597	2 236	639
1.2.	Предоставени аванси на доставчици	1 630	2 019	389
2	Вземания от свързани предприятия	2 596	2 834	238
2.1.	Вземания от свързани предприятия	2 596	2 834	238
2.2.	Предоставени аванси на свързани предприятия	0	0	0
1.	Общо вземания по търговски взаимоотношения (р.1+р.2)	5 823	7 089	1 266
1.1.	Вземания по търговски взаимоотношения	4 193	5 070	877
1.2.	Предоставени аванси по търговски взаимоотношения	1 630	2 019	389

Като цяло, вземанията по търговски взаимоотношения нарастват с 1,3 млн. лева за шестте месеца от началото на годината. Вземанията за експедирана продукция са 5,1 млн. лева към 30.06.2008 година.

8.2 Нарастване на задълженията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2007г.	30.06.2008г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
11	Задълженията към доставчици и клиенти	8 242	16 155	7 913
11.1.	Задължения към доставчици	3 079	3 695	616
11.2.	Получени аванси от клиенти	5 163	12 460	7 297
12	Задълженията към свързани предприятия	3 280	3 049	-231
12.1.	Задълженията към свързани предприятия	610	500	-110
12.2.	Получени аванси от свързани предприятия	2 670	2 549	-121
II.	Общо задължения по търговски взаимоотношения (р.11+р.12)	11 522	19 204	7 682
II.1.	Задължения по търговски взаимоотношения	3 689	4 195	506
II.2.	Получени аванси по търговски взаимоотношения	7 833	15 009	7 176

От горната таблица се вижда, че задълженията по търговски взаимоотношения нарастват със 7,7 млн. лева от началото на годината и достигат „стряскащото” число от 19,2 млн. лева. Но от целия този размер задълженията за извършени доставки са малко повече от една пета. Останалата част в размер на 15,0 млн. лева са получени аванси от клиенти. Това са предоставени авансово парични средства с цел закупуване на материали и първоначално финансиране на производството на големи изделия с дълъг производствен цикъл. В доста от случаите авансовите суми се превеждат след издаване на съответните банкови гаранции от „ОББ” АД. Срещу тези задължения в актива на баланса стои продукцията на различни етапи от производствения цикъл:

➤ Разработване на конструктивната и технологична документация и доставка на основни материали. На този етап съответстват предимно наличните материали на склад. Към 30.06.2008 година те са 7,4 млн. лева. От тях следва да извадим обездвижените материални запаси, които са близо 1 млн. лева. Остават 6,4 млн. лева, ангажирани в подготвителния етап от производствения цикъл;

➤ Вторият етап е основен и включва самия производствен процес: от разкрояването на стоменените профили, през механообработката и заварочно-монтажните дейности, до антикорозионната обработка и боядисването. На този етап съответства незавършеното производство. Към 30.06.2008 година същото е в размер на 7,5 млн. лева;

➤ Последният етап е свързан с подготовката на изделията за експедиция – транспортна опаковка и изчакване в склад готова продукция на транспорта. В стойностно изражение този етап се равнява на 3,9 млн. лева готова продукция.

Като цяло, производственият цикъл е ангажирал 17,8 млн. лева към 30.06.2008 година (сумата не включва обездвижените материални запаси).

8.3 Загуба, но и бъдеща печалба

За петте месеца от началото на годината дружеството отчита загуба в размер на 1,45 млн. лева.

Основната причина е дългия производствен цикъл на преобладаващата част от изделията. В процеса на производствената дейност (посочените в горната точка 3 етапа) тези изделия се отчитат само със своята производствена себестойност. Тя включва преките разходи за материали и труд + общопроизводствените разходи. При формирането на цената участват още административните разходи, финансовите разходи и печалбата. Вземайки предвид и тази група финансови елементи, формиращи продажната цена, следва срещу ангажираните в производството 17,8 млн. лева, да бъдат получени около 26 млн. лева от клиентите при реализацията. Разликата е 8,2 млн. лева, като от нея следва да се извади:

- изменението на запасите от продукцията и незавършено производство – увеличение от 4,2 млн. лева;
- разходите за придобиване на дълготрайни материални активи по стопански начин – 1,0 млн. лева;
- отчетената загуба - 1,45 млн. лева.

Като цяло изваждайки от 8,2 млн. лева горните 6,65 млн. лева получаваме 1,55 млн. лева. Толкова щеше да бъде печалбата за шестте месеца от началото на годината, ако продукцията беше експедирана. Следователно, ако производственият цикъл беше достатъчно кратък, към 30.06.2008 година дружеството щеше да отчита счетоводна печалба в размер на 1,55 млн. лева.

Имайки предвид гореизложеното, следва да се очаква значителна печалба след завършването и експедирането на основните изделия с дълъг производствен цикъл. Такива са: Възлите за поточна линия за производство на калцинирана сода за "Солвей соди" АД – Девня; Съоръженията за сероочистващи инсталации за топлоелектроцентрали за "Алцом пауър Италия"; Кранове и кранови съоръжения за АЕЦ – Козлодуй; Мелници за рудодобива за „Оутотек” - Швеция.

През есента на настоящата година горепосочените изделия ще бъдат завършени. Това означава, че след отчета за деветмесечието ще следват месечни отчети с все по-нарастваща печалба. Очаква се годината да завърши с печалба от 3 млн. лева.

9. Основен капитал

Брой регистрирани акции - 1 755 764

Брой платени акции - 1 755 764

Номинална стойност на една акция - 1 лев

Права, преференции и ограничения - Няма особености

Ограничения при разпределянето на дивидентите и увеличаването на капитала - няма ограничения.

Няма изкупени собствени акции. Няма акции, държани от дъщерни или асоциирани предприятия.

Разпределението на собствеността на акциите към края на първото полугодие на 2008 год. е следното:

• “Бесттехника и Ко” ООД, гр. София	-	1 387 498 броя или	79,03%
• “ТМ-София 99”/ТМ-РМД 99/ АД, гр.София	-	87 000 броя или	4,96%
• ЕТ “Денис-Елена Коцева”, гр. София	-	85 000 броя или	4,84%
• „Галакси Пропърти Груп” ООД	-	63 668 броя или	3,63%
• “Първа инвестиционна банка” АД	-	15 122 броя или	0,86%
• Други юридически лица	-	994 броя или	0,05%
• Индивидуални акционери	-	116 482 броя или	6,63%

Пазарната цена на една акция средно за първото полугодие на 2008 година е около 11,00 лева.

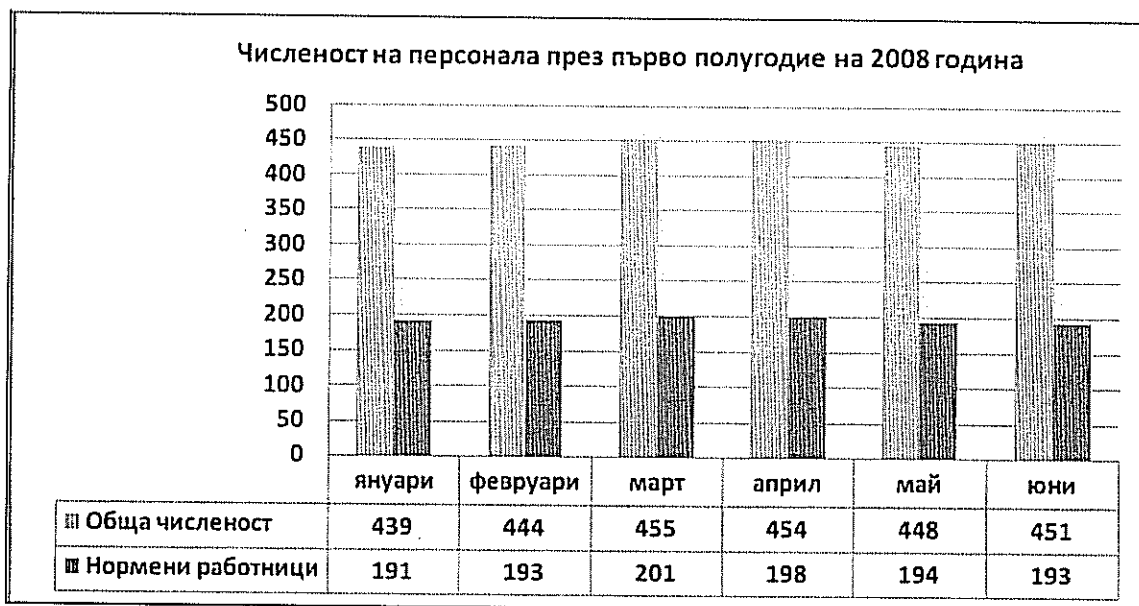
10. Персонал, производителност и заплащане

Средносписъчният брой на персонала за първо полугодие на 2008 год. е 448 човека, от които 195 основни производствени работници, работещи на трудови норми. Спрямо средносписъчния брой на персонала за предходната година същият се е увеличил с 25 човека. Средносписъчният брой на основните нормени производствени работници за 2007 год. е 181 човека, докато през първо полугодие на 2008 год. е 195 човека.

Като цяло движението на персонала през отчетния период е посочено в долната таблица.

Категория персонал	Численост на 01.01.2008г.	Постъпили през I-во полугодие	Напуснали през I-во полугодие	Численост на 30.06.2008г.	Средно-списъчен състав за I-во полугодие на 2008г.
Основни нормени работници	186	37	29	194	195
Ненормен персонал	259	28	22	265	253
Персонал - общо	445	65	51	459	448

Изменението на числеността по месеци от началото на 2008 година е дадено на графиката, разположена на следващата страница.

От посочените данни се вижда, че числеността на персонала се увеличава през първите три месеца, намалява само през месеците април и май (6 човека) и през месец юни се увеличава до 451 души.

Разпределението на напусналите по причини е дадено в долната таблица:

Основание за прекратяване на трудовия договор	Брой
По молба на лицата - чл. 325, т. 1 от КТ	21
По молба на лицата с предизвестие - чл. 326, ал. 1 от КТ	15
Смърт на лицето - чл. 325, т. 11 от КТ	2
Прекратяване по инициатива на работодателя - чл. 71, т. 1 от КТ	11
Дисциплинарно уволнение - чл. 330 от КТ	2
ВСИЧКО	51

За първо полугодие на 2008 година изработените нормочасове са 156 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 26 004 нормочаса. От тях 24 410 н/ч (93,9%) са по клиентски поръчки, а 1 594 н/ч (6,1%) са отчетени по различни видове вътрешни поръчки.

През 2007 година средното производство се равнява на 23 372 н/ч. През първо полугодие средномесечно се произвеждат по 26 004 н/ч. Изчислено на база полугодие нарастването е с 13%.

Изработените нормочасове през отделните месеци на първо полугодие са посочени в графиката на следващата страница.

Произведените нормочасове от един действително работил нормен работник са 148 н/ч средномесечно за първо полугодие на 2008 година. Този показател леко се е влошил в сравнение с предходната година, през която произведените нормочасове от един присъствен работник са средномесечно 152 н/ч.

На следващата графика са посочени произведените н/ч от един работник по месеци.

Използваемостта на работното време на основните нормени работници е 89%, изчислена като съотношение между отработените нормочасове и присъствените човекочасове.

На графиката от следващата страница е посочено натоварването в % на нормените работници по месеци.

През 2007 година средната работна заплата в дружеството е 631 лева. В началото на 2008 година се повишиха часовите ставки на нормените работници и заплатите на ненормения персонал. Средната работна заплата за първо полугодие на 2008 година е 834 лева – нарастване с 32 на сто спрямо 2007 година. В последните два месеца – май и юни 2008 година, средната заплата в дружеството достигна 1 000 лева.

11. Професионално обучение и повишаване на квалификацията

Повишаването на квалификацията на работниците и служителите е основен приоритет в политиката на дружеството по отношение управлението на човешките ресурси. Осигуряването на съответствие между квалификацията на персонала и потребностите на работодателя, е неразделна част от мероприятията за повишаване ефективността и конкурентноспособността на предприятието в средносрочен и дългосрочен аспект.

Обучението на работното място в съвременните условия е най-подходящо за повишаване на квалификацията, респективно за подобряване на производствения процес. Възможността за използване на материално-техническата база на дружеството при провеждането на практическата част от мероприятията е от много голямо значение за качеството на обучението.

През януари е утвърдена План-програмата за обучение на персонала през 2008 година. В програмата е предвидено включване в различни курсове за квалификация, преквалификация и поддържане на квалификацията на общо 91 души, работещи в дружеството.

През първото полугодие на 2008 година “Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД проведе обучение на новопостъпилите работници за да получат необходимата квалификация за заеманите длъжности. Извършено е и обучение на работниците и служителите за поддържане и повишаване на квалификацията на работното място. При въвеждането на нови технологии и изделия персоналет е преминал през необходимия вид обучение.

С цел преодоляване на задълбочаващия се в последните години проблем с липсата на квалифицирани работници за машиностроенето, в дружеството функционира Център за професионално обучение. Същият е лицензиран да извършва обучение по седем основни професии: Машинен оператор; Заварчик;

Стругар; Шлосер; Монтьор на енергийни съоръжения и инсталации; Огняр; Монтьор на подемно-транспортна техника.

През първото полугодие на 2008 година Центърът за професионално обучение не е провеждал курсове по професионално обучение за придобиване на правоспособност поради недостатъчен брой желаещи.

Към момента са подадени молби за обучение:

- оксигенист – 5 броя;
- електрокарист – 3 броя;
- кранист на мостови и козлови кран до 40 тона - 7 броя;
- газовчик – 2 броя.

Подадени са и молби за повишаване на квалификацията:

- за ел.заварчик – листов материал – 3 броя;
- за ел.заварчик – тръби – 1 брой.

След набирането на достатъчно кандидати ще бъдат организирани и съответните курсове по утвърдените програми за обучение.

През месец април дружеството подписа договор с Агенцията по заетостта към Министерство на труда и социалната политика за изпълнението на Проект „Реализиране на скрития потенциал”. 70% от средствата, необходими за изпълнение на проекта, са предоставени безвъзмездно от Европейския социален фонд и държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007 – 2013. В рамките на 15 месеца в Центъра за професионално обучение на дружеството ще се проведат три шестмесечни курса. 54 работника, които нямат професионална квалификация, ще бъдат обучени по професиите Заварчик и Шлосер. Очаква се, след успешното завършване на курсовете, обучените работници да могат да се включат по-активно в производствения процес, като повишат производителността си до 20%. Изпълнението на проекта започва в началото на месец юли.

Крайната цел на провежданите квалификационни мероприятия е работниците и служителите да бъдат по-добре подготвени и мотивирани за да се осигурява производството на висококачествена и високотехнологична продукция.

12. Подържане на здравословни и безопасни условия на труд

За осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в “Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД се съблюдават действащите нормативни изисквания и регулярно се провеждат: начален инструктаж; инструктаж на работното място; периодичен инструктаж. При смяна на технологичен процес и при отсъствие от работа повече от 45 дни, независимо от причините, допълнително се провежда извънреден инструктаж.

През първото полугодие на 2008 год. в дружеството са започнали работа 65 работника, които са преминали начален инструктаж и инструктаж на работното място.

В дружеството са утвърдени правила и изисквания за осигуряване на безопасни условия на труд. На работниците регулярно се осигуряват лични предпазни средства, съобразени с характера на извършваната от тях дейност.

Изготвени са инструкции по техника на безопасност и охрана на труда и са поставени на работните места в цеховете. Поддържа се регистър на трудовите злополуки.

Съгласно получено писмо от Дирекция "Областна инспекция по труда" – Перник, в производствените корпуси са поставени телефонни номера на Инспекция по труда - Перник с цел изпращане на съобщения за възникнали злополуки и аварии

В дружеството е осигурено обслужване на работниците и служителите от служба по трудова медицина "Интермед Консулт" ЕООД – гр. София.

През февруари – март 2008 година бяха извършени задължителните периодични медицински прегледи на работниците и служителите от службата по трудова медицина "Интермед Консулт" ЕООД – гр.София, съгласно Наредба №3 за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците.

През януари 2008 година е проведено атестиране на заварчиците по "Наредбата за безопасната експлоатация и технически надзор на повдигателните съоръжения".

Организирано е и е проведено обучение (атестиране) на служителите /ИТР/ по "Наредбата за устройството и безопасната експлоатация на преносните и разпределителни газопроводи и на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ" и "Наредбата за устройство, безопасна експлоатация и технически надзор на газовите съоръжения и инсталации за втечнени въглеводородни газове".

По "Наредба № 28 за устройство и безопасна експлоатация на съдове работещи под налягане" и "Наредба за устройство и безопасна експлоатация на преносните и разпределителните газопроводи, на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ" са атестирани работниците от газово стопанство.

Проведено е обучение за разширяване знанията по Наредбата за устройството и безопасна експлоатация на преносните газопроводи и на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ и за обслужване на пещи отгrevни „LOI SAAR“.

През м. март 2008 год., съгласно изискванията на чл.281 от Кодекса на труда и чл.73./1/, т.3 и чл.10, ал.1 от Правилника за безопасност и здраве при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи (ДВ бр.34/2004 год.), бе проведено обучение за квалификационна група за електро-безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V от кооперация "ЕЛОТ" – гр.София на лицата, които обслужват и ръководят работи в тях. Пусната е заповед за обучение за квалификационна група за електро-безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V, а изпитите ще бъдат проведени през юли 2008 година.

През февруари 2008 год. е сключен договор с кооперация "ЕЛОТ" – гр.София за измерване на импеданса на контур "фаза – защитен проводник" на ел.съоръжения и измерване на преходното съпротивление на заземителите и предстои измерването им.

След консултации със Службата по трудова медицина на Дружеството и Комитета по условия на труд, са разпределени работниците и служителите, които подлежат на застраховане съгласно Наредбата за задължително застраховане на работниците и служителите за риска "трудова злополука". Застраховката срещу

риск “трудова злополука” е сключена за едногодишен срок от 14.12.2007 год. със застраховател „Ей Ай Джи България застрахователно и прастрахователно дружество” ЕАД. Застраховани са всички работници и служители, разпределени в съответните рискови групи.

13. Екология и опазване на околната среда

В дружеството се води дневник за отпадъците, в който всяко тримесечие се записват изкараните от цеховете метални стружки и маломерни парчета материал.

В РИОСВ – Перник е представен План за управление на разтворителите за одобрение и съгласуване, но все още няма потвърждение.

През 2008 година е изготвена и предоставена на РИОСВ информация относно химичните вещества и препарати, класифицирани като опасни въз основа на физико-химичните им свойства.

Във връзка с необходимите документи за определяне на санитарно–охранителна зона около сондажен кладенец за питейно–битово водоснабдяване на „Бесттехника ТМ – Радомир” ПАД е предоставена питейна вода на РИОКОЗ – гр.Перник за изследване на физико–химичните и микробиологични показатели. Предстои и радиологичен анализ на питейната вода.

14. Инвестиционна дейност

През I-во полугодие на 2008 година отчетната стойност на дълготрайните активи, в резултат на извършените инвестиционни разходи, беше увеличена със 788 хил. лева. Това увеличение се формира от:

- машини и производствено оборудване - 327 хил. лева;
- автомобили - 185 хил. лева;
- съоръжения - 150 хил. лева;
- земя - 97 хил. лева;
- сгради - 8 хил. лева;
- други ДМА - 21 хил. лева.

По своята същност посочените по-долу инвестиционни разходи представляват предимно основни ремонти, модернизация и реконструкция, които увеличават отчетната (първоначална) стойност на машините, оборудването и сградите.

Значителна по размери е непряката инвестиционна дейност, извършена в дружеството през последните две години. На първо място тя е свързана с преместване и основни ремонти на големите металообработващи машини от Корпус 12 и Корпус 13 в Корпус 7. Това са стругове, шлайфхобели, фрезхобели и други. По този начин обработката на големите детайли се съсредоточава в Корпус 7. В Корпус 12 и Корпус 13 бяха оформени нови участъци за заварочни и монтажни дейности.

През I-во полугодие на 2008 година от Корпус 13 в Корпус 7 е преместен, монтиран, модернизирал и пуснат в експлоатация Струг тип “А 665”. Демонтиран и преместен от Корпус 12 в Корпус 7 е Фрезхобел тип “ FZ 1250x1250x6000/4“. Направен е основен ремонт, възстановяване и пускане в експлоатация на Борверг

“Шкода” тип “W 200 H”, инв.№ 73050. Възстановено и ремонтирано е електрическото осветление в Корпус 7, IX-то поле. Основен ремонт е направен и на стругове SC 3200 и SC 4000.

В Корпус 12 през отчетния период е направен основен ремонт и модернизация на кран 12-3-3 и кран 12-3-4 в 3-то поле, над газо-кислородо-резна машина RUR 4000 GP. Възстановен и ремонтиран е също и кран 12-2-3, Q = 32/8т във 2-ро поле. Направен е ремонт и монтаж на компенсатори на хранващи шини в Корпус 12, VII поле. Изработена е траверса с постоянни магнити с товароносимост 5 тона. Направена е модернизация и ремонт на заварочни машини “LAG-400”. Проектирана и изработена е раздвижна ремонтно-монтажна платформа. Направен е основен ремонт и е пусната в експлоатация листоогъваща машина тип XZC 3000/25.

В Корпус 13 през I-во полугодие на 2008 год. е направен основен ремонт на Фрезхобел тип “FLP 2000” и други текущи ремонти.

Продължава работата по възстановяване функционалността на Корпус 20.

Направен е ремонт и преустройство на 3 кабинета на 3-ти етаж в административната сграда.

Неп пряката инвестиционна дейност е свързана и с договора за наемане на производствените мощности на “Струма 1892” АД, гр. Перник, сключен в края на 2004 година. На базата на този договор, бяха преместени основните производствени машини и оборудване и монтирани в съответните цехове, за които са предназначени. В тази връзка през I-во полугодие на 2008 година е направен основен ремонт на зъбонарезна машина тип 5K 328 A (собственост на “Струма 1892” гр.Перник и монтирана в Корпус 7), с което се увеличава нейната отчетна (първоначална) стойност.

Салдото в края на юни на разходите за придобиване на ДМА е в размер на 2 890 хил. лева. Тук се включват:

- Корпус 20 - 860 хил. лева;
- склад за мобилизационна готовност - 278 хил. лева;
- жилищни сгради - 414 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 7 - 607 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 12 - 479 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 13 - 204 хил. лева;
- помпено помещение в Корпус 20 - 48 хил. лева.

Това представляват предимно разходи по строителството и незавършени основни ремонти на сградите. След окончателното им завършване, с тези разходи ще се увеличи отчетната (първоначална) стойност на съответните дълготрайни материални активи.

През отчетния период дружеството не е извършвало финансова инвестиционна дейност.

15. Качество на произвежданата продукция

“Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД разполага с добре организирано складово стопанство - главно с оборудвани закрити складови помещения, които осигуряват съхраняването на необходимите за производството материали, комплектоващи изделия и елементи, а също така и спомагателни материали и консумативи.

Съществуващите складови помещения осигуряват съхраняването на материалите с необходимите качества и сигурност.

Организацията и реда в складовото стопанство е описана в Основна процедура ОП 7.5-4-0. В последните години е въведен принципа да се осигуряват материали, след като е открита поръчка за съответното изделие или услуга. Това позволява да се използват само свежи материали и комплектоващи изделия, без да е необходимо престояването им продължително в складовите помещения.

Всички налични материали в складовите помещения имат необходимата идентифицираща маркировка, картотекират се с всички необходими данни за тях и придружителни документи за произход, технически характеристики, качество, количество, дата на производство и закупуване, складиране и др. Складовите помещения разполагат с необходимата подемна техника - кранове с товароподемност до 12,5 t и с електроповдигач за оперативна работа.

В Дружеството има добре организиран входящ контрол на всички постъпващи материали, комплектоващи изделия и елементи, и спомагателни материали, необходими за производството. Организацията, реда и задълженията на отделните длъжностни лица по изпълнението на входящия контрол, документите, които се съставят и други изисквания са посочени в Основна процедура ОП 7.4-2-0 “Проверка на закупения продукт”.

Входящият контрол се провежда въз основа на изискванията на техническата документация, изискванията на възложителя (купувача), нормативно-техническите документи отнасящи се за съответния материал, изделие и по преценка на инспектора по входящ контрол според придружителните документи (сертификати за качество, опаковъчни листа, паспорти и др.). За доказване на необходимите качества на материалите се извършва допълнителен разрушителен или безразрушителен контрол, химически анализ, спектрален анализ и проверка на механичните свойства. При констатиране на отклонения в качеството и изискванията, входящите материали се отклоняват и не се допускат в производството.

В Дружеството се поддържа библиотека с всички необходими нормативни и нормативно-технически документи за разработване, производство, ремонт и експлоатация на поднадзорни съоръжения, включително и по Техника на безопасността. Това се отнася за фирмени стандарти, инструкции, Български държавни стандарти, международни стандарти, Евронорми, стандарти на някои европейски и американски страни, нормативно-технически документи на Държавната агенция по стандартизация и други подобни.

Дейността по поддържането и актуализирането на библиотеката, разработването и осигуряването на Дружеството с необходимите фирмени и други стандарти се извършва от Специалист по стандарти.

За по-важните видове технологични процеси са разработени фирмени процедури и технологични инструкции с определени изисквания за качеството им извършване. В Дружеството е документирана Система по управление на качеството съгласно изискванията на ISO 9001:2000. Същата е сертифицирана от TUV NORD със сертификат № 44 100 077024.

Също така дружеството притежава и сертификати за произвеждане на заварени метални конструкции съгласно DIN 18800-7 и DIN 15018, за поддържане, ремонтиране и преустройство на мостови, козлови щабелни кранове и релсовите пътища към тях издадено от "Държавна агенция за метрологичен и технически надзор" (притежава Удостоверение №340 от 11.04.2008г.), за системата на качеството на заваръчните процеси в дружеството съгласно DIN 729 - 2, издадени от немската сертификационна организация SLV Halle. DIN 729 - 2 е доказателство за качеството на произведените заварени конструкции, за контролирането на заваръчните процеси, за проследимостта на използваните материали и за изпитването на крайната продукция чрез всички методи за безразрушителен контрол.

Заварчиците в дружеството са 25 и са сертифицирани съгласно БДС DIN EN 287-1:2004, при спазване на директива 97/23/EG за добиване на трудоспособност за заварчици.

За всеки заварчик се води специален картон, в който се нанасят всички данни за квалификацията му, резултатите от периодичните проверки на знанията му, резултатите от изпитванията на заварените от него пробни заварени съединения и други сведения, които характеризират работата му като заварчик.

Контролът на качеството на заваръчните работи се извършва от висококвалифицирани инспектори по технически и качествен контрол с висше образование. Безразрушителният контрол се извършва от акредитирана лаборатория "НДТ ЕКСПРЕС"-ООД гр. Перник с която е сключен договор за извършване на контрол на съоръжения с повишена опасност, в това число и газови съоръжения и инсталации. Лабораторията е съоръжена с достатъчна апаратура за извършване на ултразвуков, рентгенографичен, магнитнопрахов и капиларен /цветна дефектоскопия/ контрол.

За измерване на съоръженията дружеството разполага със специалисти с висше образование от ЦИЛ и необходимата измервателна техника.

Проверката на документите през първото полугодие на 2008 година за осигуряване на качеството в различните области показва основните проблеми по качеството, които са от получени рекламации, възникнали от установени от инспекторите по качеството несъответствия и са регистрирани в 66 броя „Протокол за несъответствие". В тях се отразяват решенията на главния конструктор и главния инженер за по-нататъшните действия. В повечето становището на главния конструктор е да се приеме преработка. Понякога възникналото несъответствие не е определящо за качеството и се приема без преработка. Когато е взето решение как да се действа в конкретния случай, протоколът за несъответствие се връща на инспектор "КК".

Има и недопустими несъответствия, поради което главният конструктор е дал становище за предприемане на необходимо действие брак и са съставени 15 броя

„Акт за брак”, като преди всичко са констатирани дефекти в доставените материали.

През разглеждания период не са получавани рекламации от клиенти.

След направените вътрешни одити по качеството и направеното цялостно преглеждане системата по качество на дружеството (с участие на ръководния персонал) се вижда, че е внедрена в Дружеството, функционира в съответствие с ISO 9001:2000.

16. Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред

През първото полугодие на 2008 год. „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД води съдебни дела, като исковете са на обща стойност 2 751 хил. лева – главници и лихви. Част от делата са срещу нередовни длъжници за произведена и доставена, но неплатена продукция. Друг дял от делата са срещу търговски контрагенти за неизпълнени договорни задължения и по обжалвани по административен ред актове на общинската и данъчната администрация. До края на първото полугодие на 2008 год. на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД са присъдени по водените от дружеството дела 911 хил. лева, значителна част от които са по влезли в сила решения.

В посочения период срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД са заведени и не са приключили облигационни и трудови дела за главници и лихви в размер на 684 хил. лева. По така водените дела е налице присъждане от съответните съдилища на суми в размер на 449 хил. лева.

През първото полугодие на 2008 год. от и срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД се водят съдебни дела, разпределени както е посочено в следващите таблици:

№ по ред	Съдебни дела, водени от и срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД през първото полугодие на 2008 год. без наличие на влязло в сила съдебно решение	Претендирана сума в хил. лева
1	Облигационни/граждански и административни дела, водени от дружеството през 2007 година	2 751
2	Присъдени на дружеството вземания	911
3	Граждански/облигационни и трудови дела, водени срещу дружеството до 31.07.2008 година	684
4	Присъдени вземания на наши контрагенти и работници по невлезли в сила решения	449

Задълженията по изпълнителни дела нямат съществени промени, тъй като са присъдени в предходни години, но все още не са удовлетворени или не е постигнато споразумение за изплащането им. Същите са, както следва:

№ по ред	Изпълнителни дела, водени срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД	Дължимата сума (хил. лв)
1	Изпълнителни дела, с вискатели физически лица	3
	Общо дължими суми по изпълнителни дела	3

До края на първото полугодие на 2008 год. „Бесттехника ТМ-Радомир“ ПАД изплати **310 хил. лева** за различни видове задължения, както е посочено в таблицата по-долу.

№ по ред	Описание на задълженията	Изплатена сума (хил. лв.)
1	По граждански дела:	13
▶	Към физически лица	7
▶	Към юридически лица	6
2	По изпълнителни дела	171
▶	Към физически лица	41
▶	Към юридически лица	130
3	Текущи споразумения със и без заведени дела	126
▶	Към физически лица	26
▶	Към юридически лица	100
	Общо изплатени задължения през първото полугодие на 2008 година	310

Тук не се разглеждат обединените и разсрочени от Министерския съвет за осем години публични задължения.

17. Увеличаване на кредитната експозиция

В началото на 2008 година задълженията на дружеството към „ОББ“ АД бяха в размер на 5 280 хил. лева. Тази сума представлява кредитна линия на револвиращ принцип. Общият разрешен размер е 2 700 000 EURO, от които 1 350 000 EURO се издължават съгласно погасителен план по 50 000 EURO месечно. Останалите 1 350 000 EURO се ползват на револвиращ принцип. Срокът им е до края на 2009 година с опции за удължаване с по една година. При прилагането на тези опции крайният срок става 2012 година.

С допълнително споразумение от 6-ти февруари 2008 година се променя ползваният лимит за банкови гаранции от 1 300 000 EURO на 2 700 000 EURO.

С договор за банков кредит №19 от 06.02.2008 год. „ОББ“ АД отпуска инвестиционен кредит в размер на 1 000 000 EURO. Средствата по този кредит могат да се ползват за закупуване на машини и съоръжения, както и за основен ремонт на производствените корпуси. Усвояването им се извършва в съотношение Кредит : Собствени средства → 75% : 25%. Срокът за усвояване е до края на 2008 год., а погасяването е в продължение на 4 години, започвайки от януари 2009 година.

Обезпечение за банката по общата кредитна експозиция е особен залог на търговското предприятие „Бесттехника ТМ-Радомир” АД.

18. Годишно общо събрание на акционерите

Редовното годишно общо събрание на акционерите на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД се проведе на 26-ти юни 2008 година. На него се взеха следните решения:

А. Прие се доклада за дейността на дружеството през 2007 година; прие се годишния финансов отчет за 2007 година; беше избран одитор на дружеството за 2008 година; членовете на Съвета на директорите бяха освободени от отговорност за 2007 година.

Б. Гласува се разпределение на печалбата и покриване на непокритата загуба от минали години, както следва:

- 178 хил. лева, представляващи 10% от печалбата за 2007 година, да бъдат отнесени във фонд „Резервен”;
- 1 602 хил. лева, представляващи останалата част от печалбата за 2007 година, да бъдат отнесени към „Общи резерви”;
- 2 216,4 хил. лева, представляващи неразпределена печалба от минали години, да бъдат отнесени към „Общи резерви”;
- натрупаната загуба от предходни години в размер на 11 379 хил. лева да бъде покрита за сметка на общите резерви на дружеството.

В. За изменения в устава на дружеството.

Г. Извършва се промяна в системата на управление на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД – от едностепенна със Съвет на директорите се преминава към двустепенна с Надзорен съвет и Управителен съвет.

Общото събрание освободи досегашния състав на съвета на директорите.

Общото събрание избра Надзорен съвет в състав:

- Максим Мануилов Клейтман – председател;
- Стоян Недялков Брадинов – член;
- Огнян Павлов Попов – независим член.

Месечното възнаграждение на членовете на надзорния съвет се определи в размер на шест брутни средни заплати за дружеството.

След приключването на общото събрание, на свое заседание Надзорният съвет избра Управителен съвет в състав:

- Александър Петров Меченов – председател;
- Евтим Тончев Евтимов – член;
- Емил Стоянов Райчев – член.

От членовете на Управителния съвет за изпълнителни директори, които да представляват дружеството заедно и поотделно, бяха избрани и одобрени от Надзорния съвет - Александър Петров Меченов и Евтим Тончев Евтимов.

Гласуваните от Общото събрание на акционерите решения бяха вписани в Търговския регистър към Агенция по вписванията на 15.07.2008 год. и своевременно оповестени на КФН, БФБ и акционерите.

19. Предвиждано развитие на предприятието до края на 2008 година

Изготвеният **Бизнес-план за 2008 година** не се коригира през първото полугодие на 2008 година.

Изпълнението на производствената програма за 2008 година се гарантира от сключените договори и получени заявки от клиентите на дружеството.

Договорената и включена в производствената програма за 2008 година продукция е дадена в следващата таблица:

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
1	"OUTOTEC" (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Мелници за рудодобива и обогатяването на руди	7 910	27,30%
2	"Солвей соди" АД - гр. Девня	Възли за поточна линия за производство на калцинирана сода (Сушилен барабан, Гранулатор и други)	7 773	26,83%
3	Howden Ventilatoren GmbH - Германия	Вентилаторни тела	4 047	13,97%
4	"Alstom Power Italia" - Италия	Съоръжения за сероочистващи инсталации за топлоелектроцентрали (частично отчитане по МСС 11)	2 667	9,21%
5	"Радомир Метал Индъстрийз" АД - гр. Радомир	Оборудване за черната металургия; корпуси на трошачки за рудодобива	1 000	3,45%
6	Различни кариери за добив на инертни материали	Трошачно-мелешко оборудване (трошачки, подаватели, питатели, сита) за производство на кариерни материали	1 000	3,45%
7	"Вулкан" АД - Димитровград (чрез "Бесттехника" ЕООД) и "Девня Цимент" АД	Зъбни колела, зъбни венци и вал редуктори за оборудване за добив на цимент	987	3,41%
8	Voith Siemens hydro kraftwerkstechnik GmbH & CO. K - Германия (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Пръстени от неръждаема стомана за водноелектрически турбини	641	2,21%
9	Voith Siemens Hydro Power Generation - Австрия (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Възли за хидравлични турбини за водноелектрически централи	398	1,37%

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
10	Dal Makina - Турция	Зъбен венец и зъбно колело за циментовата индустрия	395	1,36%
11	Чугунолеене АД - Ихтиман	Леярски каси	354	1,22%
12	Mecamidi - Франция (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Направляващи лопатки за водноелектрически турбини	270	0,93%
13	"МІНО" - Италия (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Резервни части за черната металургия	231	0,80%
14	"Кремиковци Трейд" ЕООД - Кремиковци	Оборудване за черната металургия - сектори за отливки за прокатни станове	229	0,79%
15	Wenutec (чрез Бесттехника ЕООД)	Работна площадка и вътрешен бандаж	178	0,61%
16	Кремиковци АД	Ремонт на различни възли	169	0,58%
17	"Титан Златна Панега Цимент" АД (директни поръчки и чрез Бесттехника ЕООД)	Мелници, муфи, валове и друго оборудване за циментовата промишленост	165	0,57%
18	Пристанище Лом (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Краново оборудване	102	0,35%
19	Други клиенти	Възли, детайли и резервни части за производствени машини и оборудване	456	1,57%
В С И Ч К О			28 972	100,0%

Почти 3/5 от тази продукция е за клиенти извън страната. Останалата част са изделия с инвестиционно предназначение за предприятия от страната.

Част от сключените договори са със срок на завършване 2009 година.

Основните показатели, заложенi в бизнес-плана за 2008 година, са следните:

1. Приходи в размер на 30 694 хил. лева, разпределени по следния начин:

- Производство на промишлена продукция - 28 972 хил. лева;
- Приходи от услуги - 60 хил. лева;

- Продажби на неоперативни активи - 931 хил. лева;
- Приходи от наеми - 96 хил. лева;
- Други приходи - 632 хил. лева;
- Финансови приходи - 3 хил. лева.

2. Разходи в размер на 27 182 хил. лева, разпределени по следния начин:

- За материали - 11 938 хил. лева;
- За външни услуги - 4 102 хил. лева;
- Амортизации - 1 440 хил. лева;
- За заплати и възнаграждения - 6 137 хил. лева;
- За осигуровки - 1 249 хил. лева;
- Местни и еднократни данъци и такси - 189 хил. лева;
- Други разходи - 617 хил. лева;
- Суми с корективен характер - 226 хил. лева;
- Финансови разходи (преобладаващо лихви) - 1 284 хил. лева.

3. Счетоводна печалба в размер на 3 512 хил. лева.

- Корпоративен данък - 351 хил. лева;
- **Чиста печалба - 3 161 хил. лева.**

4. Нормочасове - 334 900.

5. Производителност на основните нормени работници - 159 нормочаса месечно на един основен нормен работник (присъствен).

6. Средногодишната численост на персонала е 462 човека, разпределени по следния начин:

- Основни нормени работници - 199 човека;
- Непряк производствен персонал: спомагателни работници, кранисти, диспечери, цехови технолози, началник цехове, помощен персонал; оперативно управление на производството; работници по ремонта; контрол на качеството; газово и енергийно стопанство; техническа подготовка на производството - 189 човека;
- Управленчески, административно-технически и помощен персонал в дружеството - 42 човека;
- Охрана (физическа и противопожарна) - 32 човека.

7. Инвестициите в дълготрайни (нетекущи) активи през 2008 година се планира да бъдат в размер на 5 005 хил. лева и са посочени в таблицата на следващата страница.

№ по ред	Описание на планираните за 2008 година инвестиции по основни групи	Стойност (хил. лева)
1	Сгради и строителни конструкции	932
2	Машини и производствено оборудване	2 210
3	Измервателна апаратура, свързана с контрол на качеството	20

№ по ред	Описание на планираните за 2008 година инвестиции по основни групи	Стойност (хил. лева)
4	Компютърна техника, принтери, скенери, копирни апарати, кабелни/безжични и оптични връзки	38
5	Съоръжения	1 725
6	Транспортни средства	0
7	Стопански инвентар и други ДМА	0
8	Придобиване на нематериални дълготрайни активи	80
Инвестиции - общо		5 005

8. При заложените по-горе параметри се получава месечен **Технико-икономически минимум (Критична точка на съотношението Приходи-разходи)** в размер на **1 733 хил. лева** (месечно производство на промишлена продукция). Това отговаря на изработени **19 677 нормочаса** за един месец.

Горното означава, че за да бъде на печалба само от производствената си дейност, дружеството трябва да произведе и да продаде промишлена продукция в размер на 20 800 хил. лева за една година, т. е. да бъдат изработени 236 128 нормочаса.

Планира се през месец август 2008 година да бъде извършена корекция на Бизнес-плана за 2008 година. Промените се налагат поради следните основни причини:

- Средната заплата нараства по-бързо от предвиденото;
- Цените на основните материали нарастват с много бързи темпове;
- Цените на енергийните ресурси нарастват по-бързо от планираното.

Поради посоченото по-горе значително нарастване на разходите се повиши и средната продажна цена на един нормочас. Това повишение, обаче, е по-малко от нарастването на изброените параметри, участващи във формирането на себестойността.

Предвижда се в корегирания Бизнес план да бъдат редуцирани печалбата и инвестициите.

20. Дейност в областта на научните изследвания и проучвания

Дружеството не извършва научно-развойна дейност на този етап.

21. Движение на акциите

Дружеството е публично АД.

През първото полугодие на 2008 година на фондовата борса са изтъргувани акции на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД в обеми, както следва:

№ по ред	Месеци на 2008 година				№ по ред	Тримесечия на 2008 година				% от минималния среднодневен обем от 2000 акции
	Месец	Брой акции	Брой работни дни	Среднодневен обем		Тримесечие	Брой акции	Брой работни дни	Среднодневен обем	
1	Януари	2 539	22	115	1	Първо тримесечие	9 562	63	152	7,59%
2	Февруари	6 321	21	301						
3	Март	702	20	35						
4	Април	72	21	3	2	Второ тримесечие	1 905	63	30	1,51%
5	Май	637	21	30						
6	Юни	1 196	21	57						
Всичко 2008 година		11 467	126	91			11 467	126	91	4,55%

През полугодието средната цената на една акция е 11 лева, след като в края на миналата година беше 14 лева.

Дневният обем на продажбите през периода се движеше неравномерно – от една до няколко хиляди броя. Най-много продажби са отчетени на 20.02.2008 година, когато са изтъргувани 2 493 акции. Продажната цена се движеше в границите от 7,50 лв. до 14,50 лева за една акция. Продадените през полугодието акции са над четири пъти повече, отколкото продадените през същия период на 2007 година.

За последните шест месеца средномесечният оборот от сключените на Бурсата сделки е по-голям от 4 хил. лева или средномесечният брой на сключените на Бурсата сделки е по-голям от 5, с което дружеството е изпълнило условията за търговия на по-горен сегмент, а именно: Неофициален пазар на акции сегмент „А”. С това се наблюдава повишение на ликвидността при търговията с акции на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД, за което последното има интерес да предприеме стъпки за преместване емисията на по-горен сегмент на Бурсата.

Стойността на една акция е 21,64 лева съгласно оценката, извършена от колектив лицензирани оценители.

22. Заключение

В заключение следва да се посочи, че финансовите резултати и влошените стойности на основните показатели на дружеството през първо полугодие на 2008 година, не трябва да се тълкуват като категоричен индикатор за влошаване на постигнатата през 2007 година икономическа активност. Могат да се обяснят главно със закономерните колебания и неравномерността в приходите от продажби, характерни при производство на уникални изделия с дълъг производствен цикъл.

Предвид добрата договорна обезпеченост на предприятието и сроковете за доставка по основните договори за 2008 година, се очаква икономическите резултати от дейността през следващото полугодие да се подобрят значително.

Положителните тенденции в развитието се потвърждават от позитивните изменения в ключови за производството показатели като изработени нормочасове и натоварване на производствените мощности:

- Средномесечния брой на произведените нормочасове през отчетния период е увеличен с 13% спрямо средномесечната стойност за първо полугодие на 2007 година. През полугодieto се изработват средномесечно 26 004 нормочаса при технико-икономически минимум за предприятието 19 677 нормочаса;

- Натоварването на основните производствени мощности се повишава в сравнение с предходната година.

гр. Радомир
30.07.2008 година

Директор "Финанси и планиране":

/В. Дрехарски/

Директор "Правно обслужване и връзки с инвеститорите":

/Р. Каменов/

УТВЪРДИЛ,
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР:

/Ал. Меченов/